

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 75

Sreda, 16. septembra 1936

Leto XI

Dr. Avg. Reisman:

Neodvisnost sodnikov

in delavska socialna zakonodaja

Temeljni zakoni državljanov so v ustavi. Že v znani, res napredni Vidovdanski ustavi je bilo veljavno načelo o polni neodvisnosti sodišč in sodnikov, ki velja v vsaki moderni državi. Z ukinitvijo Vidovdanske ustave smo zgubili tudi neodvisnost sodnikov v Jugoslaviji dne 6. januarja 1929. 7 dolgih let nato sodniki pri nas niso več uživali sicer svetovnega privilegija sodne neodvisnosti. Kajti tudi nova ustava z dne 3. septembra 1931 je v členu 100 in 101 sicer zopet obnovila neodvisnost sodišč in sodnikov, toda veljavnost teh lepih določil je bila odložena za 5 let. In tako smo dobili zakonito neodvisnost sodišč in sodnikov zopet šele 3. septembra 1936.

V javnosti je bila važnost tega dogodka precej krepko poudarjena. Posebno zagrebški in beograjski listi so izrekli ob tej priliki po odličnih pravnikih svoja odločna mnenja o pomenu tega ustavnega določila za pravno varnost državljanov.

Delavstvo in sodišča

Če so že meščanski sloji sprejeli s tolikim zadoščenjem uveljavljenje ustavnih določil o neodvisnosti sodišč, ima temveč povoda najrevnejši sloj državljanov, delavstvo, da si temeljito ogleda pomen te obnovljene, temeljne pravice in pravne dobrine državljanov v ustavnem zakonu.

Žal, da je ta dobrina pravzaprav obnovljena v korist vseh državljanov, izzemši za delavstvo, službojemnike, razven višjih nameščencev. Je to skoro neverjetno, a tembolj bridko, ker je resnično. Vsi državljani se bodo namreč lahko odselej mirne duše zatekali po pravico k sodiščem, ker je tam s členu 100 in 101 popolnoma izločena možnost vplivanja upravnih oblasti na sojenje, medtem ko bodo morali iskati delojemalci pravice v kratkem pred »razsodiščem«, »sodišči dobrih ljudi«, kjer ne bodo sodili neodvisni sodniki, ampak upravni uradniki, sreski načelniki ali njim podrejeni upravni organi.

Mi smo o tem nedavno že spregovorili v članku »Sodišča dobrih ljudi«. Takrat navedeni pomisleki proti uvajanju sodišč dobrih ljudi za socialno zakonodajo, zlasti pogubne posledice za uzakonjene pravice delavstva, pa postajajo prav jasne v svoji usodnosti šele sedaj z zopetno uvedbo sodne neodvisnosti.

Kakšna je razlika med sodišči in upravnimi oblastjo?

Po sedaj uveljavljenem členu 100 Ustave so namreč sodišča neodvisna. Pri izrekanju pravice ne stoje pod nobeno oblastjo in sodijo samo po zakonih. Sodniki so stalni in jih ne more nihče proti njihovi volji brez sodbe rednih sodišč ali disciplinske obsodbe Kasacijskega, to je najvišjega sodišča, niti odstaviti, niti premestiti kam drugam, niti začasnno, četudi na enako dobro plačano novo mesto.

Kolikega praktičnega pomena je to, vidimo na primeru, ki se je izvršil par dni pred uveljavljenjem te sodnijske nepremestljivosti in neodvisnosti: Minister pravde je tedaj poprej premestil in deloma upokojil okrog 600 sodnikov. Odslej bo

Tekstilno delavstvo je zapustilo tovarne

Delavstvo je zapustilo tovarne in danes čaka še vedno v stavki, da bodo merodajni izpolnili dane obljube. Prepričani smo, da se merodajni zavedajo, kaj bi pomenilo, ako bi se delavstvo pri tem razočaralo.

Mi smo od vsega početka zastopali stališče, da mora delavstvo disciplinirano slediti vodstvu pokreta, kajti le tedaj more biti uspeh za jamčen; divje akcije, akcije na lastno pest, ali pa morda po nasvetu

ljudi, ki imajo nad pokretom svoje veselje, pa nobene odgovornosti, mora delavstvo v lastnem interesu odklanjati.

Zaupniki morajo biti tolmači želji, hotenja in razpoloženja delavstva, obenem pa tudi izvrševalci ukrepov vodstva celokupnega gibanja.

Delavstvo izprazni tovarne

Zastopniki centralnega tarifnega odbora so ob koncu preteklega tedna obiskali vse kraje, kjer se nahaja tekstilno delavstvo v stavki, in so obdržali shode.

Delavstvo predilnice Glanzmann in Gassner v Trzinu je izpraznilo tovarno v soboto, dne 12. t. m.; istotako tudi delavstvo v tovarni v Št. Pavlu pri Preboldu.

Mariborsko delavstvo je po mestoma zelo burnem zborovanju sprejelo enak sklep in je v teku noči od sobote na nedeljo in pa v nedeljo izpraznilo obrate.

Pogajanja še niso pričela

Banska uprava objavlja, da pogajanja v tekstilni industriji še niso pričela, ker delavstvo v Kranju in Škofji Loki še ni izpraznilo tovarn.

Blum: delodajalci morajo ...!

Nov stavkovni val v Franciji

Radi sabotaže socialnih zakonov s strani delodajalcev

V Franciji pljuska nov stavkovni val.

Reakcionarni časopisi poročajo, da je stavka naperjena proti Blumovi politiki nevtralnosti oz. nevmešavanja v Španiji. V resnici so stavke naperjene proti sabotaži socialnih zakonov s strani delodajalcev.

V sporu posredujeta ministrski

predsednik Blum in notranji minister Salengro osebno.

Ministrski predsednik je izjavil, da morajo delodajalci takoj pristati na povišanje plač in podpisati kolektivno pogodbo, nakar se bo delavstvo v 24 urah vrnilo na delo.

Delavstvo se nahaja v tovarnah.

lahko minister pravde premeščal sodnike le na njihovo prošnjo. Upravne uradnike pa lahko minister notranjih zadev premešča po mili volji, kadar in kolikokrat hoče.

Tak sodnik, ki se mu ni treba bati, da bo premeščen, če bo morda sodil po zakonu, kar ne bi bilo vseh kakemu režimu ali drugemu strankarju, bo seveda sedaj lahko mirne duše vršil svoj poklic samo po svoji vesti in zakonih ter ostal neomadeževan mož, svetel značaj. Upravni uradnik pa je nasprotno naravnost vezan tudi na navodila svojih nadrejenih, tudi tedaj, če so v nasprotju z zakoni. To celo izrecno odreja uradniški zakon. Upravni uradnik mora sicer svojega nadrejenega opozoriti na nezakonitost odredbe. Če pa mu nadrejeni kljub temu izda nalog in pismeno odredbo, da mora tako odločiti, mora podrejeni upravni uradnik izvršiti tudi protizakonito upravno odredbo. Seveda lahko takšne nezakonite upravne odločbe državljan izpodbija nato pred upravnim sodiščem ali Državnim svetom, kjer sodišča so ustanovljena baš zato, da pretresajo veljavnost upravnih odlokov strogo v duhu zakona.

Pri tem torej vidimo ogromno važnost popolne neodvisnosti sodišč od upravne oblasti, katero so povsod takoj uvedli, ko so začeli uvajati moderen državni red.

Baš v teh dneh, ko so pri nas vzvalovili socialni boji, obramba gospodarsko najšibkejših slojev pred tujim kapitalom v industriji, si lahko živo predstavljamo, kakšno bo lahko postalo sodstvo pri sodiščih dobrih ljudi, če jih ne bodo vodili neodvisni in nepremestljivi sodniki, temveč od vsakokratnega režima in nadrejenih upravnih instanc odvisni upravni uradniki. Ta razsodišča so vrh tega še mnogo slabša, kot ostale upravne oblasti glede pravne varnosti. Proti nezakonitemu krivičnemu odloku policije, sreskega načelstva, banske uprave in

ministrstva se lahko državljan pritoži na neodvisno upravno sodišče ali Državni svet. Razsodišča, sodišča dobrih ljudi, ki bodo v bodoče sodila o najkompliciranejših delovnih sporih, dostikrat silno zamotanih službenih pogodbah, pa so zadnja instanca. Njihove razsodbe bodo neizpodbojne in ne bo mogoča nobena pritožba, niti na banovino ali ministrstvo, niti na upravno sodišče ali Državni svet.

Vsak pravnik ve, kolika je razlika med sodbami, proti katerim je možna pritožba in onimi, kjer pritožbe ni; že pri rednih sodiščih. Imeli smo na primer slučaj, ko je sodnik razsodil, da psovka »svinja« za mesarskega pomočnika sploh ni občutna žalitev. Radi nizkega zneska pritožba ni bila mogoča. Kako bo šele izgledalo recimo ob času mezdskih bojev, v tekstilnih centrih ali revirjih, ko bo šef varnostne oblasti, ki bo z žandarmerijo ali policijo vodil red med štrajkujočimi, istočasno sodnik v civilnem sporu med delavcem in podjetnikom, nastalem ob tem mezdnem gibanju. Saj že skoro nimamo najnedolžnejšega meznega gibanja, pa najsi se upro naši ljudje proti še tako sramotnim mezdnam, da ne bi podjetniki sumničili takšnih delavcev komunizma in političnega ozadja meznega gibanja.

In sodniki?

Seveda nočemo s tem reči, da je delavstvu že s členu 100 in 101 ustave pred rednimi sodišči zasigurana popolna pravna varnost. Za pravičnost, objektivnost sodnika, je treba še tudi marsičesa drugega, zlasti materijelne neodvisnosti in pa inteligence, široke splošne izobrazbe ter globoke notranje, srčne kulture. Vse to pa ubijejo v sodniku predvsem današnje nizke plače, ki ne zadoščajo niti za dostojno preživljanje, kamo li za duševne, kulturne potrebe.

Zavarovanje za starost in onemoglost?

Napovedi vladinega časopisja

Minister socialne politike je na shodu v Kragujevcu obljubil, da bo vlada še letos izvedla v zmislu poročunskega poročila zakon o minimalnih mezdah in delavsko zavarovanje za starost in onemoglost.

Nacistični kongres v Nürnbergu

Hitler pravi: »Doba krščanske kulture je minula.«

Nacistični kongres v Nürnbergu je potekel v znamenju besnih izbruhov voditeljev nemškega fašizma proti Rusiji, Čehoslovaški in Franciji.

Globok odmev pa je izzval Hitlerjev govor, v katerem je med drugim dejal: »Doba krščanske kulture je minula, sedaj prihaja doba nacistične kulture.«

Ta izjava je vatikanske kroge zaprepastila. Vatikan je odpovedal prihod kardinala Paccellija v Berlin, kjer bi se imeli vršiti razgovori o organiziranju križarske vojne proti bolševizmu, katero je napovedal Goebbels.

Od sodnika pričakujemo predvsem, da plava nad vsemi političnimi spori in da zna razumevati, da pozna socialne razmere ljudi. Je skrajno mučno že za poslušalca, če se sodnik spozabi in občuje z rokavicami s svojim somišljenikom na obtožni klopi, a istočasno nervozno hruli socialista, marksista. Kako šele mora čutiti takšno nerazpoloženje prizadeti obtoženec sam? Plašč sodnika mora postaviti proti vsem izza sodne klopi neprestopljiv zid, za katerim je samo — pravica, za vse enaka.

Kaj je potrebno?

Člena 100 in 101 ustave o sodni oblasti morata veljati za vse državljane, za vso sodstvo, tudi za delovna sodišča. Če smatra država, da more soditi o klofutah, psovkah, o tožbah trgovcev za prodano blago, pa magari samo za Din 10.—, le neodvisen in nepremestljiv sodnik, je to tembolj potrebno za zahteve iz službenih sporov gospodarsko najšibkejših državljanov, delojemalcev. Če kje, je tukaj treba ločiti sodišča od upravnih oblasti.

Soditi more državljanu le neodvisno sodišče!

Iz naših krajev

Trbovlje

Veliki porast strokovnega gibanja

Že poprej, posebno pa po meznem gibanju rudarjev se opaža živahno gibanje v strokovnem pokretu. Rudarsko delavstvo je tudi pri nas spoznalo, da brez organizacije ne pride nikamor.

To so ga izučila leta praznovanja, pomanjkanja in trpljenja. V Zvezo rudarjev se priglajajo vedno novi člani, tako da se na vsakotedenski odborovi seji sprejme do 150 in več članov. Vračajo se časi iztrženja, sloge in bratstva med rudarji, od česar bodo imeli rudarji velike materijalne in moralne koristi.

Mezno gibanje delavstva v cementarni

Trboveljska premogokopna družba ima v Trbovli veliko cementarno, v kateri je zaposlenih okrog 118 delavcev. Ti delavci so dosedaj bili brez vsake lastne pogodbe z družbo. Ko so zadnji rudarji stavili družbi svoje zahteve, so tudi delavci cementarne zahtevali, da se v novo kolektivno pogodbo vnesejo določbe o njihovem delovnem in plačilnem odnosu s TPD. Pri pogajanjih je pa TPD to odklonila in izjavila, da je pripravljena s temi delavci napraviti poseben dogovor.

Na podlagi tega so zastopniki delavstva predložili družbi zahteve delavstva. Družba je nato sklicala razpravo v Ljubljani, dne 11. t. m., katere se je poleg delavskih zaupnikov udeležil tudi zastopnik Zveze rudarjev Jugoslavije, Jug. strok. zveze in zastopnik Delavske zbornice. Po daljši debati se je končno dosegel sporazum, po katerem se skoro vsemu delavstvu povišajo temeljne mezde za 1 Din, doklade pa tudi za 1 Din. Vse ostale določbe pa veljajo kakor pri rudarjih. Glavno, kar so ti delavci pri tej razpravi dosegli je, ureditev kategorij in pa, da delavstvo, čeprav ne dela na produktivnem delu, obdrži svojo temeljno mezdo. Ta pogodba ima veljavo od 1. sept. dalje. To je vsekakor precejšen uspeh in upamo, da se bodo ti delavci sedaj vsi organizirali v svoji razredni strokovni organizaciji.

Živahno vrvenje v Delavskem domu. Ako prideš popoldan ali proti večeru v Delavski dom, je v njem živo, kakor v mravljišču. Tu slišiš delavsko godbo, tam pevce, ki vadijo, zopet drugod igrajo šah. Par stopnic višje najdeš resne sodrube zbrane na sejah ali sestankih. Tamburaši si iščejo prostora za vajo, člani Prijatelja prirode se posvetujejo o izletniškem programu itd. V dvorani se vrše številno obiskani prosvetni večeri in kinopredstave. Drugič zopet ti done na uho bodrilne besede delavskih govornikov na shodih ali sestankih. Z veseljem lahko ugotovimo, da je bil Delavski dom in bo tudi v bodoče središče kulture, izobrazbe in strokovnega gibanja rudarskega proletarijata v Trbovli.

Divjaštvo. Že parkrat se je dogodilo, da je nek divjak pokazal svojo korajžo v temni noči nad šipami izložbene omare »Kina Svobode«. Najprej razbije šipo, potem pa si vzame nekaj slik. (Mogoče je to kakšen perverznej, ki si s slikami teši poto.) Ne samo, da takšna dejanja škodujejo materijalni upravi »Kina Svobode«, mečejo tudi slabo luč na kulturne Trbovlje, če zjutraj tuje vid razbito steklo v okvirju izložbene omare. Vrh hodi tako dolgo po vodo, da se razbije. Tudi tega prostaka so že nekateri opazovali in se mu lahko zgodi, da jo bo enkrat pošteno izkupil.

Dva izleta. 19. in 20. sept. priredi »Prijatelj Prirode« dva izleta. Manjša skupina se udeležila izleta »Vzajemnosti« na Smrekovcu in odide z vlakom dne 19. t. m. ob 3. uri popoldan. Večja skupina priredi izlet na »Glavico« pri Zagrebu, odhod 19. t. m. ob 7.20 uri zvečer. Povratek obeh skupin v nedeljo zvečer. Družnost!

Zahvaljujem se vsem delavcem cementarne tovarne in drugim, kateri so mi darovali znesek Din 180.— kot podporo v času moje dolge bolezni. **Zabkar Franc,** cementni delavec, Trbovlje.

Maribor

Mariborsko tekstilno delavstvo zboruje in sklepa

Krajevni tarifni odbor je sklical v soboto, dne 12. t. m. shod tekstilnega delavstva v verandi »Uniona«, katerega se je z izjemo tovarne Hutter in drug. ki obratuje in tovarne Doctor in drug. ki obratuje v prvotni delavnici v zgradbi na 3. in 4. nadstropju. Udeležilo se je 41 delavcev.

Vse tekstilno delavstvo. Na shod so prišli delavci v četveroredih, kar je v mestu vzbudilo nemalo senzacijo. Zborovanje je otvoril s. Vidovič, vodil ga je pa predsednik centralnega tarifnega odbora s. Jakomin. Očrtal je položaj, ki je nastal z objavo banove odredbe, ki zahteva izpraznitve tovarn in pozval delavstvo, da naj sledi navodilom centralnega tarifnega odbora, da se prepreči neljube posledice in delodajalce prisili k pogajanjem.

V istem smislu je govoril tudi tajnik JNZ Bučar, ki je povdaril, da kljub izpraznitvi tovarn straže ostanejo in da tovarnari ne bodo smeli izvažati blaga, dokler stavka ne bo minila.

Nadaljni govornik tajnik JSZ Lombardo se je ponudil delavstvu kot talec, da se bo točno vse tako izvršilo in da bodo interesi delavstva popolnoma zavarovani.

Zastopnik D. z. s. Golmajer je navzočim obrazložil, da je zakon zakon in da tu ni kompromisa. V Jugoslaviji je nedo-

Smrt zvestega bojovnika. V sredo, dne 9. t. m. je umrl v Mariboru v Razlagovi ul. v starosti 60 let s. Ivan Stamec, nekdanji zidarski polir in zvest sobojevnik socializma. Dokler je bil količjak v stanu, je zvesto izpolnjeval svoje obveznosti do pokreta. Bil je tudi dolgoletni naročnik naših listov. Pokojnega s. Stameca stavljamo kot svetel vzgled naši mladini. Pokojniku ohranimo časten spomin. Težko prizadetim preostalim naše sožalje!

Zopet kleparski pomočnik smrtno ponesrečil. Dne 15. t. m. ob pol 9. uri je strmo glavl s strehe trinadstropne hiše v Sodni ul. 14 na dvorišče 21 letni kleparski pomočnik Mlinarič Ozvald, ki je bil zaposlen s podlaganjem žlebov. Pri padcu je dobil tako hude poškodbe, da je med prevozom v bolnico izdihnil. Zadnje mesece zaznamujemo že par smrtnih nesreč v vrstah kleparskih pomočnikov radi tega, ker pri delu niso bili navezani na vrh. Apelliramo na oblasti, da končno ukrepejo, kar je potrebno za varnost tega delavstva.

Zvišana stanarina v železničarski koloniji. Železniška uprava je povišala stanarino za upravnica stanovanja v železničarski koloniji za 60 odstotkov. Plače so se s tem zopet za nekaj znižale. Želeti bi bilo, da se železniška uprava v pobruga za adaptacijo hiš, ki so res v zelo slabem stanju.

Železničarska šola za vajence je ustanovljena v Mariboru. Sprejetih je 40 učenec. Kdaj bo pričel pouk, ni znano, vendar se pričakuje, da bo v oktobru.

Šolski izleti ob pričetku šolskega leta. Iz vrst staršev nam pišejo: Šolsko leto na srednjih šolah je šele pričelo, učenci se niti vseh knjig od zunaj ne poznajo, pa se že organizirajo šolski izleti. Vemo, da niso ti izleti mišljeni samo za zabavo in razvedrilo, ampak da tvorijo del učnega načrta. Toda pri tem se pozablja na eno, namreč, da taki izleti stanejo denar in da starši, ki so komaj zmogli ogromne izdatke za nakup šolskih knjig, šolskih potrebščin, obleke, obutve in plačilo šolnine, nimajo niti pare odvšene za takšne izlete. V marsikateri družini slabo plačanega uslužbenca ali delavca, zlasti kjer je več otrok, ne bo ves september niti dinarja na razpolago, ker je šlo vse za šolo, še kruh bo treba jemati na up, ako ga bo le kdo dal. Poleg tega se nam pa jenski čas tudi ne zdj posebno

Laško

»Čiščenje« v Radio-Thermi. Zadnje čase so pričeli v Radio-Thermi s čiščenjem, t. j. z odpuščanjem delavstva, ki po mnenju go-

takljivost zasebne lastnine zjamčena z zakonom, zato smatrajo oblasti zasedbo tovarn za nezakonito. Razumljivo je, da so delavci, siti trpljenja, ki so ga prenašali 14 let, stopili v akcijo. Toda ne gre za akcijo, ampak za uspeh. Delavstvo ne more riskirati, da bi si poleg nasprotnika-tovarnarja ustvarilo še enega nasprotnika — oblast.

Govorniki so bili večkrat prekinjeni z živahnimi medklci: Kruha hočemo! Kolektivno pogodbo hočemo!

Med tem so zborovalci zahtevali vedno glasneje, da spregovori tudi tajnik strokovne komisije s. Vidovič. V kratkih besedah je orisal situacijo, rekoč: glavno so straže, ostalo delavstvo v tovarnah je bilo itak neaktivno in stražam večkrat v napotje. Izpraznili bomo tovarne, toda organizirali straže v dobri veri, da se bo tudi vse ostalo zgodilo, kot rečeno. Odgovorni faktorji pa naj se zavedajo resnosti položaja in naj s tem računajo. S. Vidovič je s svojim zapučenjem, ki ga uživa, dosegel da je delavstvo sprejelo poziv centralnega tarifnega odbora.

Ob koncu je s. Jakomin z zadovoljstvom ugotovil, da se je mariborsko delavstvo podvrlo disciplini in rešilo situacijo.

Zborovanje pa je pokazalo, da tako ogromno gibanje ne gre bagatelizirati.

primeren za izlete. Jeseni temperatura naglo menjava. Mladi ljudje itak premalo čuvajo svoje zdravje. Na takih izletih pa se s tekanjem, igrami in podobno upehajo, potem postojte malo na mrzli sapi, ki zapiha, čim najmanjši oblak zakrije sonce in prehlad je tu. Poleg vseh drugih izdatkov imaš potem še izdatke za zdravila, skrbi in vse mogoče druge nevšečnosti. Izleti v početku šolskega leta, zlasti daljši, celodnevni, so res neprimerni, zato naj bi tisti, ki o tem odločajo, take izlete ukinitili. — Več staršev.

Narodno gledališče v Mariboru v sezoni 1936-37

Razpis abonmana ter gledališki repertoar. Uprava »Narodnega gledališča« v Mariboru razpisuje abonma za sezono 1936-37, ki se otvori 1. oktobra t. l. in se zaključi koncem maja 1937. Podpis abonmana upravičuje do obiska 22 raznih uprizoritev, to je do 14 dramskih, 7 glasbenih prireditev ter do enega koncerta. Razen tega se bodo vršila gostovanja ljubljanske opere, predvsem s Puccinijevo opero »Madame Butterfly« z gospo Gjurgjenčevo v naslovni vlogi. Abonentje ter lastniki blokov si lahko enkrat ogledajo tako gostovanje in dobe 50% popusta. — Abonma pomeni v razmerju proti večernim cenam velik popust ter se plačuje v sedmih zaporednih obrokih vedno v prvih petih dneh vsakega meseca. **Cene za vsak obrok** (plačati je torej treba 7 takih obrokov) so sledeče: Ložni sedeži so po Din 53, 38, 31, 19 (za uradnike 45, 32, 27, 14); parterni sedeži po Din 48, 38, 31 (za uradnike 41, 32, 29); balkonski sedeži po Din 48, 38, 29, 22 (za uradnike 41, 32, 24, 18); galerijski sedeži po Din 24, 19, 13 (za uradnike 19, 14, 9). Dobe se tudi **bloki**, ki upravičujejo obisk gledališča pri poljubnih 14 dramskih, 7 glasbenih predstavah ter pri enem koncertu. (Izvezete so one predstave, ki imajo na lepahki označbo »izven«.) Cene teh blokov so nekoliko višje kot pri običajnem abonmanu. Priglasje sprejema gledališka blagajna, ki je odprta vsak dan od 9. do pol 13. ure ter od 15. do 17. ure (ob nedeljah od 10. do pol 13. ure). **Za dosedanje abonente** ostanejo lanski sedeži rezervirani do petka 18. septembra. Uprava prosi vse, ki se nameravajo abonirati, da to store čimprej. Opozarja se, da je abonma med sezono neprenesljiv ter neodpovedljiv.

tovih gospodov spada na cesto. O tem »čiščenju« bomo spregovorili odločno in jasno besedo ter povedali marsikaj, česar javnost doslej ni vedela.

Ne reci: jutri!
Neguj že danes
svoje zobe
vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

Jesenice

Krekovski slavlje na Jesenicah se je vršilo z velikanskim pompom. Videlo se je, da ni namenjeno proslavi kulturnih organizacij, nego pobujanju marksizma. Od vseh strani so prišli kmetje, predvsem pa kmetice in otroci, ki so morali poslušati govore raznih ljubljanskih gromovnikov, kak zmaj jim grozi v obliki marksizma. Dočim iz govorov na dan kovinarske proslave ni bilo slišati nikakih napadov na druga svetovna naziranja, nego so se nasprotno ponavljali kliči za enotnost delavstva vseh naziranj, je pri Krekovski proslavi svigal iz ust govornikov (lublanskega dr. Jožeta Basaja in urednika Ilje) en napad na marksiste za drugim. Marksiste so slikali v tako temnih barvah, kakor menda niti vrača v peklu ne. Vendar je videti, da so dosegli baš nasproten uspeh. Zelo se je opazilo, da od Jesenčanov niti eden ni govoril, še bolj je pa vse bodlo v oči dejstvo, da na delavskih Jesenicah pri proslavi delavskih društev ni govoril niti eden delavec in da je bilo tudi v sprevidu tako zelo minimalno število delavstva. Vsa proslava je dobila videz priredbe in pohoda kmečkega ljudstva in revije narodnih noš na delavske Jesenice z ostjo, naperjeno proti marksizmu. Nekaj kulturnih prireditev je komaj malo spominjalo na kulturno proslavo. Nastopili so tudi fantje z orlovskimi vajami, pela se je orlovska himna, nosili so orlovske prapore, igrišče za Krekovim domom so prekrstili kar v »na Orlovskem«.

Izrecno je bila odpovedana veselica, češ pri naših taborih se kaj takega ne vrši, in če zdaj vrnemo milo za drago, lahko povemo, da je tudi brez nje teklo »na Orlovskem« rujno vince in pe-neče se pivo v potokih po grlih pogrebcev marksizma. Jeseniško delovno ljudstvo je pa pri vsem postalo zopet za nekaj skušelj bogatejša, zlasti zaradi stvari, ki so se zgodile nekaj dni po tej »proslavi« in o katerih bomo o priliki še tudi pisali.

Smrtna nesreča. Pretekli teden se je igralo nekaj večjih fantov v bližini igrišča SK Bratstva. Posnemali so Tarzana in plezali po drevesih. Med njimi je bil tudi 14-letni Albin Zemva. Pri skokih po drevesih mu je na veji izpodletelo in padel je ves potolčen na tla. Takoj mu je nudi prvo pomoč dr. B. Keržan ter odredil prevoz v ljubljansko bolnico. Vendar je ponesrečen dečko izdihnil že med prevozom v Ljubljano. Pokojni Albin je bil dijak meščanske šole in priden fant. Kako je bil priljubljen, je pokazal tudi njegov pogreb, ki se je vršil dne 4. t. m. na Jesenicah. Mlademu fantu naj bo ohranjen časten spomin, njegovim staršem pa izrekamo naše iskreno sožalje. — Primer pa naj bi mladini pokazal, da naj ne uganja džungelskih in drugih vratolomnosti, da ne bomo imeli prilike zaznamovati sličnih nesreč, kakor se je zgodila mlademu Albinu.

Celje

O situaciji pri Westnu bomo poročali.

„Zasluzek“ naših viničarjev

Vse leto je delal, nazadnje je gospodarju še dolžan ostal.

O nevzdržnem položaju naših viničarjev, te najbolj uboge pare med našim delavstvom, smo že večkrat pisali. Da ne bo kdo rekel, da govorimo in pišemo kar tja v en dan, pri našamo spodaj obračun zasluzka viničarjeve družine (petih delovnih sil), iz katerega se bo lahko vsakdo sam prepričal, kakšno je v resnici življenje naših viničarjev. Pri tem pa še pripominjamo, da je zelo malo viničarjev, ki bi imeli boljši zasluzek, precej pa takih, ki zaslužijo še manj, kot v danem primeru navedeno.

Dnevni zasluzek viničarja znaša Din 2.50. Ako dela povprečno 200 dni na leto zasluži Din 500; viničarska družina petih ljudi ima torej Din 2500 letnega zasluzka. Nadaljni dohodek viničarske družine je mleko,

ki ga prodaja v mesto ali zadrugi po Din 1.50. V najboljšem slučaju more prodati viničar dnevno 8 litrov mleka po Din 1.50, kar znese letno Din 4380, ali računano na glavo petčlanske delovne družine Din 876. Potem takem znaša letni zasluzek ene delovne sile Din 1126 letno in vseh pet oseb skupno Din 6800. Za prehrano petero delovnih sil na leto je potrebno najmanj Din 7200; že pri tem nastane primanjkljaj Din 400. Ako pa računamo, da bi se moral viničar tudi obleči, potem dobimo tole sliko: ena obleka Din 300, en par čevljev Din 99, ena srajca Din 26, ene spodnje hlače Din 14, en predpasnik Din 15; skupno Din 454. Za pet delovnih sil znaša ta izdatek Din 2270 na leto. Ako sedaj seštejemo predvideni izdatki za hrano in obleko, bi

moralo pet ljudi viničarske družine zaslužiti vsaj Din 9470 letno, v resnici pa znaša njihov zasluzek Din 6800. — V izdatkih za obleko so vpoštevan le najvažnejši. Pri tem ni računana niti prebita para za opremo, posteljnino itd. Da bi viničar lahko zadostil kakšnim svojim kulturnim potrebam, ni niti misliti. Načrt bomo kmalu objavili.

Zgodi se celo, da kakšna viničarska družina, ki je vse leto trdo delala svojemu gospodarju, mora ob zaključku leta s strahom ugotoviti, da mu še nekaj dolguje, bodisi za dobavljena živila i. dr.

Takšno je življenje naših viničarjev, ki so vendarle delavci.

Kdo vodi Nemčijo. Pariški »Figaro« trdi, da dejansko vodijo danes Nemčijo vojaški voditelji oziroma Hitler izpolni vsako njihovo željo. Vodilna vojska v Nemčiji sta danes Blomberg in general Fritsch.



Šoštanj

Izlet na Smrekovec. Del. kult. društvo »Vzajemnost« v Šoštanju priredi izlet na Smrekovec. Odhod v soboto, dne 19. in v nedeljo, dne 20. t. m. in sicer: 1. skupina odhod iz Šoštanja v soboto ob 2. uri popoldne; 2. skupina odhod ob 6. uri popoldne; 3. skupina odhod ob 10. uri zvečer; 4. skupina odhod v nedeljo ob 4. uri zjutraj. Vsa zbirališča so pred društvenim lokalom pri Berločniku. Za vsako skupino so določeni vodniki. Vsem izletnikom pa priporočamo, da vzamejo žepne svetilke s seboj. Vse drugo je pripravljeno. Na svetenje! Družnost!

Nova rumunska vlada

in socialna demokracija

Centralni organ rumunske socialne demokracije »Lumea Nouă« prinaša od cenzure zelo prikrnjen članek pod naslovom »Nova vlada«, v katerem piše:

»Tako smo dobili novo vlado. Tako novo, da se notranjepolitično, razen par izmenjav ministrskih resorov, ni prav ničesar izpremenilo. Gospod Tatarescu je z veliko spretnostjo aranžiral kadrilo, ki izgleda, da je mnogim zelo dopadla. Žrtvovan je bil eden edini minister: gospod Titulescu. Zunanji minister, ki se zdravi na Cap Martini, niti ni vedel, da gospod Tatarescu razpihava ogenj pod satanovim kotlom. Še manj pa je mogel slutiti — on, ki ima za državo tako velike zaslugе — da se razpihava ta ogenj pod kotlom samo zato, da se podkuri njemu in ga izrine iz vlade. In vendar je bil to namen. Ta udar presega vse in daje tej čudoviti kadrili svoj pomen. Govorilo se je, da ta pregrupacija v vladi pomeni novo politiko proti fašistični anarhiji, ker sta morala g. Inculetz, angeli varuh fašizma in njegov dober prijatelj g. Pop zapustiti svoja mesta. Bomo videli, če bosta gg. Juca in Djuvara v boju proti fašizmu pokazala več energije, kakor smo jo tako zelo pogrešali pri njihnih prednikih. Vendar pa skoro ne moremo verjeti, da bi se vlada, katere predsednik je g. Tatarescu in njen podpredsednik g. Inculetz, mogla odločiti za obrambo ustave.«

Volitve v senat na Danskem

Boj za tri mandate bo odločil usodo tečajnega senata

Dne 15. septembra t. l. bodo na Danskem volili tkzv. volilne može, čijihi naloga bo, do bodo 22. septembra t. l. izbrali polovico senatorjev, katerim je po osmih letih prestal mandat. Danska ima, kakor znano, socialno demokratično vlado, ki se opira na večino v parlamentu, dočim imajo v senatu večino reakcionarne stranke. Vladina večina v parlamentu sestoji iz 68 socialnih demokratov in 14 radikalov, proti 66 poslancem meščanske opozicije. V senatu pa stoji 27 socialnih demokratov in 7 radikalov, 42 senatorjev opozicije nasproti. Boj med vlado in opozicijo na Danskem se je izčrpaval v tem, da je parlament izglasoval od vlade predlagane zakone — med drugim zakon o razorožitvi Danske — senat pa jih je redno odklonil. To stanje je tako rekoč onemogočalo vsako pametno in praktično delo, položaj je postal naravnost nevzdržen, odkar so parlamentarne volitve v oktobru 1935 končale z veliko zmago socialnih demokratov. Od tega časa dalje se je boj senata proti vladi še stopnjeval. Volitve v senat vodita obe vla-

Viden uspeh mezdnih gibanj

Izkaz OUZD za mesec avgust ugotavlja nadaljnji porast povprečnega zavarovanega zaslužka

V svojem izkazu o stanju članstva in višini povprečnega zavarovanega zaslužka v avgustu t. l. ugotavlja OUZD v Ljubljani, da se je zaposlenost v primeri z lanskim letom dvignila in obenem povečala tudi povprečna zavarovalna mezda.

V mesecu avgustu je bilo zavarovanih 58.165 moških (napram avgustu lanskega leta 6.770 več) in 33.330 (+1.929 žensk); skupaj 91.495. — Bolnikov je bilo v avgustu 1.519 (+349) moških in 1.149 (+235) žensk; skupaj 2.668 (+584). — Povprečna zavarovana mezda je znašala pri moških Din 25.49 (+0.51), pri ženskah 18.08 (+Din 0.12); skupaj povprečno Din 22.79 (+Din 0.47).

Gibanje članstva in povprečne zavarovane mezde napram istim mesecem prejšnjega leta kaže tole sliko:

	Članov	Razlika dnevne zav. mezde
1935		
oktober	— 269	—0.15
november	+ 583	—0.06
december	+ 961	—0.04
1936		
januar	+2399	—0.10
februar	+4136	—0.17
marec	+5429	—0.14
april	+5959	—0.08
maj	+6861	+0.04
juni	+5550	+0.15
julij	+7527	+0.39
avgust	+8699	+0.47

Na podlagi te statistike se da popolnoma točno ugotoviti neposredna zveza med delavskimi mezdami gibanji in povišanjem povprečne zavarovane mezde.

Delavstvo je s svojimi mezdami gibanji ne samo zaustavilo opadanje mezd, ampak je tudi uspelo, da se je povprečne dnevne zavarovane mezde dvignilo za 47 para, torej za skoro pol dinarja, ali pri skupnem številu 91.495 zavarovancev za nekaj več kot 43.000 dnevno.

S skrbjo navdaja OUZD porast števila bolnikov in to kljub znani rigoroznosti zdravniških pregledov. To so posledice poslabšanja življenjskih razmer našega delavstva vsled znižanja mezd v prejšnjih letih, ki so bile in so še danes mnogo premajhne, da bi si delavec lahko privoščil takšno hrano, da bi nadomestil svoje pri napornem dnevnem delu potrošene telesne sile.

Tudi obutev bo dražja . . .

Draginja rase

Oče številne delavske družine nam piše:

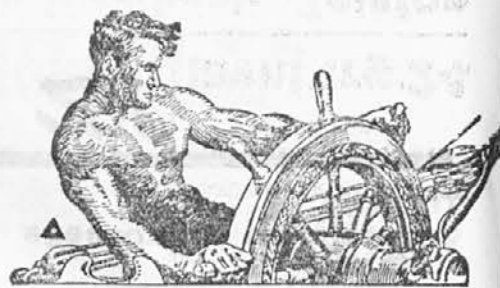
Kot je že »Delavska Politika« poročala, se je podražilo meso vsled prekomernega izvoza živine.

Že doslej si je velika družina s pičlim zaslužkom težko privoščila kakšen kosček mesa, odslej bo to še težje.

Kakor pa izgleda, se nam obeta podražitev tudi ostalih življenjskih potrebščin.

Te dni sem bil pri čevljarju. Nese sem mu par čevljev v popravilo, kajti vsak čas bo nastopilo deževno vreme in človek bi imel rad vsaj cele podplate in suhe noge, da se obvaruje prehlada. Otroci so čez poletje prihranili nekoliko na obutvi, ker so letali bosi, pa tudi oni bodo skoro morali s svojimi čevlji k čevljarju, čeprav ne vem, kje naj vzamem denar, da bom te izdatke lahko kril.

Čevljar me je nemalo prestrašil z izjavo, da mu je prodajalec usnja sporočil, da se bo usnje v kratkem podražilo. Usnje za podplate je sta-



Milijonski dobitek v Mariboru!

Dobitek Državne razredne loterije v znesku 1.002.000 Din je odpadel na srečko št. 59.971, ki je bila prodana v glavni kolekturi pri bančni poslovalnici

Bezjak, Maribor

Gosposka ulica 25.

Prvo žrebanje 13. in 14. oktobra 1936. Cena: 1/1 Din 200, 1/2 Din 100, 1/4 Din 50.

Srečke za novo 33. kolo državne razredne loterije se dobe na viru sreče, bančni poslovalnici Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25.

lo doslej Din 45.— do Din 50.— kg, sedaj po najmanj za Din 10 dražje!

Vsekakor se bo na jesen obutev podražila in delavske družine, ki si že doslej niso mogle nabaviti obutve, bodo v bodoče to še manj zmogle.

Število napol bosih otrok in takih, ki v pozni jeseni in zimi radi pomanjkajo obutve ne bodo mogli v šolo, se bo še povečalo. Pomanjkajo dobre obutve torej ne ogrožajo samo telesnega zdravja naše mladine, ampak jo tudi ovira v njenem duševnem napredku. In slab učni uspehi take mladine gre na rovaš revščine. Ali naj res ostane vedno tako kot je sedaj?

Za tiskovni sklad

Neimenovani iz Celja je daroval za tiskovni sklad Din 100.

Ob priliki prve odborove seje centralne uprave t. Del. kol. društva v Mariboru je s. Savinšek Ivan nabral za tiskovni sklad Din 16.—

Iskrena hvala! Posnemajte!

Za tiskovni sklad. S. Marčič Anton iz Hrastnika je daroval za tiskovni sklad Din 10.— Iskrena hvala! Posnemajte.

Sportna rubrika

Jeseniški sport. V nedeljo, dne 6. t. m. se je vršila pri nas kvalifikacijska sportna tekma za vstop v I. razred med tukajšnjim SK Bratstvom in trboveljskim SK Amaterjem. Večkrat smo že čitali, kako surovo se bori trboveljski Amater, toda to pot je bilo prav obratno: Amaterjevi igralci so bili pri nas surovo napadeni in niso surovosti vračali po pravilu mlo za drago, za kar jim vsa čast. Pri vsej tekmi je bil pa tudi g. sodnik zelo popustljiv in bi take enostranske popustljivosti ne smelo biti v sportnih vrstah. Kljub vsej surovosti nekaterih nasprotnih igralcev in kljub sodnikovi popustljivosti oz. delni pristranosti je Amater zaslužen zmagal s 4:0, kar je na tujem igrišču še posebej lep rezultat. Ni dosti manjkalo, pa bi prišlo po zaslugi funkcionarjev SK Bratstva do večjega incidenta. Nek mlad fant je precej drupal za Amaterja, toda vseskozi dostojno in nepretirano. V zadnjih 10 minutah pred koncem igre pa pride najvišji funkcionar SK Bratstva do nje in zahteva vstopnico od fanta, ko jo fant pokaže, zahteva funkcionar, da odide z igrišča, pri blaginji da mu bodo vrnili vstopnico. Fant se je seveda branil iti ven, zato pa je dobil nekaj klofut. Nekaj mlajših članov SK Kovinarja mu je prihitelo na pomoč in malo je manjkalo, da ni prišlo do pretepa. Bila je pa to zasluga funkcionarjev SK Kovinarja, kajti SK Bratstvo je za vse igrišče postavilo samo enega reditelja, in še ta je nosil rediteljski trak v žepu. Sele ko se je prepričal, ga je dal na roko, dočim oni funkcionar Bratstva, ki je Amaterjevega drukarja podil z igrišča, niti tega ni mogel storiti. Vse to smo napisali z željo, da se ohrani čast jeseniškega sporta. Če bo SK Bratstvo še dolgo trpelo surovosti v svojih vrstah, bodo vsi klubi odpovedali tekme z njim. Dalje priporočamo SK Bratstvu, da pri vsaki tekmi postavi zadostno število rediteljev, da prenapetimi drukarjem sploh ne da vstopnic in da se malo manj poslužuje otrok-zastojkarjev za lastno drukanje. Če bo SK Brat-

stvo upoštevalo gornje nasvete, mu bo napredek siguren, sicer se bo pa vrstil poraz za porazom, kakor zadnje mesece. Želimo upoštevanja. — Opazovalec.

Velika delavska sportska prireditev v Trbovljah. V nedeljo, dne 20. t. m. priredi »Delavski atletski klub« dopoldan in popoldan nogometne prireditve in sportski miting, popoldne in zvečer pa tudi veliko veselico, na kateri bo igrala Delavska godba. Veselična prireditev se bo vršila v »Delavskem domu« na Tereziji, ki je podružnica »Delavskega doma« na Vodah. Ker je »Dask« priljubljen delavski klub, tako tudi Delavska godba, zato se pričakuje velike udeležbe. Vsi, ki ljubijo sport in glasbo ter se hočejo zabavati, so vabljeni.

Uredniški kotiček

Kranj. Niti ene notice nismo mogli priobčiti.

Celje. Poslani razglas ni mogel v list. Pošlji poročilo.

Kino „METROPOL“, Celje

V sredo, 16. in četrtek 17. IX. predvajamo prekrasen film

NOCTURNO

Najboljše delo genialnega režiserja »Ekstaze« ki je dobil prvo nagrado za režijo v Benetkah.

Od 18. IX. dalje veliko remek-delo nesmrtn. Jules Verne-a

Mihailo Strogov, Carjev glasnik

V glavni vlogi: ADOLF WOHLBRÜCK

Šolski nahrbtniki

od Din 10.— naprej, Šolski zempri od Din 12.— naprej

LUNA, Glavni trg 24

Delavski pravni svetovalec

Pokojnina rudarja, ki je delal v Nemčiji (Teharje)

Vprašanje: Bil sem zaposlen kot rudar v Nemčiji od 1901 do 1922 in nato v francoski Loreni do 1926, ko sem bil od dela odpuščen in se vrnil domov. Pisal sem že na nemško bratovsko skladnico, da mi nakaže pokojnino, pa so mojo zahtevo odklonili. Ali imam pravico do pokojnine?

Odgovor: Kot smo na tem mestu že večkrat pojasnili, se zavarovanje pri bratovskih skladnicah v Jugoslaviji šteje v zavarovanje pri bratovskih skladnicah v Nemčiji in obratno in sicer na podlagi pogodbe o socialnem zavarovanju, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Nemčijo. Glasom te pogodbe oživi onim rudarjem, ki so že bili svojčas zavarovani v Nemčiji, pa je potem vsled prestanka službovanja zavarovanje prestalo, pravica do pokojnine iz Nemčije, ako so bili pozneje pri nas vsaj 3 leta zavarovani pri bratovski skladnici. Obe zavarovalni dobi se v tem primeru

seštejeta in ima rudar pravico do pokojnine, ako izpolnjuje pogoje za dosego pokojnine po pravilniku bratovskih skladnic. Isto velja tudi za Vašo pravico do pokojnine. Ako ste po prihodu iz Nemčije pri nas še 3 leta član kake bratovske skladnice ter ste dosegli predpisano starost, t. l. 60 let, odnosno če te starosti tudi niste dosegli, pa ste vsled bolezni ali drugih hrib trajno onemogli, imate pravico do pokojnine, h kateri bo deloma prispevala naša bratovska skladnica, deloma pa nemška. Ako pa ti pogoji pri Vas niso podani, ne bodeste mogli doseči iz Nemčije nikake pokojnine.

Loke, p. Trbovlje. V Vašem dopisu niste sporočili po kom je vdova Vaša sestrčina, kaj je bil njen mož in od koga je že dve leti dobivala pokojnino. Nato pišete, da je bila ponovno zdravniško pregledana, pa zopet ne sporočite niti kdo je naročil njen zdravniški pregled, niti zakaj je pokojnino izgubila. Vsled pomanjkljivih podatkov zato ne morem odgovoriti na Vaše vprašanje.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324